

Podstawowe cechy języka urzędowego

1. Oddziaływanie na wolę odbiorcy, a nie na uczucia (brak określeń obrazowych i emocjonalnych).
2. Forma bezosobowa, bezpośrednio nakazująca.
3. Zdania o przewadze składni sprawozdawczo-rejestracyjnej.
4. Ustalone sądy i ocenę wyrażamy kategorycznie i bez wątpliwości, unikając słów: *zapewne* , *poniekąd*, *właściwie*.
5. Wypowiedź pisemną budujemy w sposób: jasny, prosty, zwięzły i jednolity.
6. Unikamy słownictwa potocznego, pseudonaukowego i pseudowytwornego.

Rusycyzmy, anglicyzmy, szablony

1. Prawidłowy

(właściwy, odpowiedni, stosowny, poprawny, słuszny, dobrze).

Piszemy: prawidłowe stanowisko, zamiast słuszne stanowisko; prawidłowy akcent, zamiast poprawny akcent; prawidłowe zachowanie, zamiast odpowiednie zachowanie; prawidłowe umundurowanie, zamiast stosowne lub odpowiednie umundurowanie; prawidłowa decyzja, zamiast słuszna lub właściwa decyzja; prawidłowo zrozumieć, zamiast dobrze zrozumieć.

2. Wiodący

(główny, wzorcowy, przodujący, najważniejszy, czołowy, najlepszy, podstawowy, zasadniczy, ważny).

Piszemy: CBOP pełni wiodącą rolę, zamiast zasadniczą, podstawową lub czołową rolę; Są to jednostki wiodące w naszym regionie, zamiast najlepsze, przodujące jednostki w naszym regionie; Ktoś odegrał wiodącą rolę w naszych staraniach, zamiast główną lub zasadniczą rolę w naszych staraniach.

3. Zabezpieczyć

(zapewnić, zagwarantować, chronić, uchronić).

Piszemy: Należy zabezpieczyć środki pieniężne (dostawę towarów), zamiast należy zapewnić lub zagwarantować środki pieniężne(dostawę towarów); Zabezpiecza to przed przypadkowym użyciem, zamiast chroni to przed przypadkowym użyciem; Należy zabezpieczyć wyżywienie i nocleg dla uczestników, zamiast zapewnić wyżywienie i nocleg dla uczestników.

4. Generacja

(*typ, rodzaj ,gatunek, klasa*).

Piszemy: Zakończono próby nad nową generacją laptopów, samochodów, telewizorów... opon samochodowych.

5. Edycja

(*wydanie, tura, runda, rocznik, seria*).

Piszemy ; Otrzymała się piętnasta edycja rozgrywek, zamiast piętnasta tura lub runda tych rozgrywek; Miała miejsce już dziesiąta edycja tego programu, zamiast dziesiąta seria lub dziesiąte wydanie tego programu.

6. Serwować

(*oferować, polecać, świadczyć, obdarzyć, dostarczać, fundować, przekazywać, nagrodzić, proponować*).

Piszemy, że Szkoły serwują wiedzę... TV serwuje rozrywkę... Handel serwuje usługi... Serwuje się też uśmiech, propozycję, współczucie... itp.

7. Posiadać, mieć)

(zawierać, ma).

Piszemy: Nasz wydział posiada tylko kilku pracowników, zamiast ma kilku pracowników; Warzywa posiadają dużo witamin, zamiast mają lub zawierają dużo witamin; Od roku nasz dzielny strażak posiada rekord Europy, zamiast ma rekord Europy.

8. Szeroki

(szczegółowy, znaczny, duży, różnorodny, bogaty, rozmaity, różny, rozległy, ogólny, powszechny, masowy, wszechstronny, zwiększony, obszerny, dokładny).

Piszemy: Mamy szeroką kadrę specjalistów, zamiast liczną kadrę specjalistów; Jest to temat bardzo szeroki, zamiast obszerny temat; Szeroki asortyment, zamiast różnorodny, bogaty asortyment; Szerokie informacje, zamiast szczegółowe, różnorodne informacje; Szerokie zastosowanie, zamiast powszechne, rozmaite, liczne zastosowanie; Szeroki zasięg, zamiast znaczny, duży zasięg; Poszerzyć godziny dyżuru, zamiast wydłużyć godziny dyżuru.

9. Wysoki

(duży, wielki, obfity, wspaniały, świetny,, dobry, zdecydowany, niemały, niezwykły, szybki, nieprzeciętny, bogaty, olbrzymi, niezły).

Piszemy: Wysoka niezawodność urzędnika, zamiast duża niezawodność urzędnika; Wysoka jakość, zamiast dobra , wspaniała jakość; Wysokie tempo, zamiast duże, szybkie, lub świetne tempo; Odnosił wysoki sukces, zamiast wspaniały, nieprzeciętny, zdecydowany, niemały lub znaczny sukces.

10. Głęboki

(podniesienie, rosnący, zwiększający się, gruntowny, zacieśnić się, wzmagający się, coraz większy, ważny, dogłębny, istotny, zasadniczy, wzrastający, wszechstronny, solidny, dokładny, powiększający się).

Piszemy: Ktoś wykazał się głęboką znajomością przedmiotu, zamiast gruntowną, solidną, dokładną lub wszechstronną znajomością przedmiotu; W parze z pogłębiającą się inflacją pogłębia się deficyt budżetowy, zamiast ze wzrastającą, z rosnącą, ze wzmagającą się lub powiększającą się inflacją wzrasta lub zwiększa się deficyt budżetowy; Stoimy wobec konieczności pogłębienia kwalifikacji, zamiast podniesienia tych kwalifikacji.

11. Ciężko

(trudno, z trudem, z wysiłkiem, niełatwo, opornie, dotkliwie, surowo, srodze ,okrutnie, poważnie, groźnie, niebezpiecznie, smutno, ponuro, przygnębiająco).

Piszemy: Strasznie ciężko przeżył jego śmierć, zamiast, że bardzo trudno to przeżył; Nauka idzie komuś ciężko, zamiast opornie, z trudem, z wysiłkiem, niełatwo; Zgrzeszył lub zawinił ciężko, zamiast dotkliwie, srodze, okrutnie zgrzeszył lub zawinił. Komuś jest ciężko na duszy, zamiast przykro, ponuro, smutno, przygnębiająco; On ciężko zachorował, zamiast poważnie, groźnie lub niebezpiecznie zachorował; Nawet w przekleństwie A niech go ciężka cholera weźmie, zapominamy, że może być jasna cholera.

12. Pełny

(cały, całkowity kompletny, prawdziwy).

Piszemy: Mówił o tym z pełnym przekonaniem i pełną satysfakcją, zamiast z całym przekonaniem i prawdziwą satysfakcją; Lista kandydatów do Szkoły nie jest jeszcze pełna, zamiast nie jest jeszcze kompletna lub nie jest jeszcze zamknięta; Próba zakończyła się pełnym sukcesem, zamiast całkowitym sukcesem.

13. Poważny

(liczący się, znaczny, znacznie, istotny, zasadniczy, ważny, wartościowy, duży).

Piszemy: Jest to sprawa o poważnym znaczeniu, zamiast zasadniczym lub istotnym znaczeniu; Są to zadania poważne, bo od nich zależy wykonanie zaleceń pokontrolnych, zamiast zadania poważne lub liczące się, bo od nich zależy...

14. Generalny (generalnie)

(*głównie, ogólnie, całkowity, w zupełności, ogólny, całkowicie, zasadniczo, w zasadzie, przede wszystkim*).

Piszemy: Generalnie unowocześniliśmy całe zaplecze, zamiast przede wszystkim, głównie lub zasadniczo je unowocześniliśmy; Jest to generalnie sprzeczne z moimi poglądami, zamiast w zupełności lub całkowicie sprzeczne z moimi poglądami; Generalny koszt inwestycji wyniósł prawie 5 mln złotych, zamiast całkowity koszt inwestycji wyniósł 5 mln złotych.

15. Adekwatny

(*zgodny, odpowiedni, stosowny*).

Piszemy: Należy podejmować zadania adekwatne do potrzeb, zamiast odpowiednie lub stosowne zadania do potrzeb; Zarobki powinny być adekwatne do umiejętności, zamiast odpowiednie do umiejętności

16. Ewidentnie

Piszemy: Przecież to jest ewidentny błąd, zamiast to jest oczywisty błąd; Na tym stanowisku okazał się człowiekiem ewidentnie złym, zamiast człowiekiem nieodpowiednim, bardzo złym.

17. Kluczowy

(ważny, główny, zasadniczy, najlepszy, najważniejszy, podstawowy).

18. Kompleksowy

(całościowy, gruntowny, różnorodny, całkowity, wszechstronny).

19. Aspekt

(strona, ujęcie, wzgląd, punkt widzenia, skutek, perspektywa, konsekwencja).

20. Dywagacje

(*rozważania, informacja, omówienie, rozmowa, dyskutować*).

21. Asortyment

(*towar, artykuł, rodzaj, produkt, zestaw, typ, wyrób, gatunek, dziedzina, dział, wybór produktów*)

22. Trywialny

(*banalny, oczywisty, łatwy, prosty, upraszczać, banalizować*).

23. Artykułować

(*okazać, przedstawić, wyrazić, powiedzieć, opisać, wypowiedzieć, przekazać, sformułować*).

24. Podjąć

(*poczynić, wydać, przyjąć, poprzeć, zastosować, uwzględnić, uchwalić, sformułować*).

25. **Stwierdzić**

(*napisać, powiedzieć, podać, oświadczyć*).

26. **Mieć miejsce**

(*stać się, rozegrać się, zdarzyć się, być, nastąpić, podjąć, wystąpić, dokonać się, odbyć się, zostać ogłoszonym*).

27. **W tym temacie; (na temat, co do tego, w tej sprawie)**.

28. **Bez reszty ;(bez śladu, całkowicie, w pełni, zupełnie).**

29. **Póki co; (tymczasem, jeszcze, na razie, dotychczas, teraz, początkowo, dotąd.)**

Sprawdzenie wiadomości (1)

1. Strażak miał przed sobą dwie alternatywy: złożyć raport o odwołanie albo we własnym zakresie naprawić szkodę.
2. Optyczna przewaga drużyny OSP przyniosła zwycięstwo.
3. Mając środki możemy zrealizować każdą opcję.
4. Na terenie województwa podlaskiego zwiększyła się ilość pożarów.
5. Miliard ludzi to cyfra astronomiczna.
6. Zastanawiano się, jak stwierdził Komendant, czy nie przeprowadzić w tym roku dalszych zmian kadrowych.
7. Rzecznik Komendanta Głównego PSP stwierdził, że fala powodziowa nam nie grozi.
8. Sale wystawiennicze Muzeum Pożarnictwa wzbogaciły się o nowe eksponaty.
9. Znamienna część wystawy jest poświęcona historii miasta.
10. Modernizacja stanie się głównym przyczynkiem zmian na lepsze.
11. Przebieg debaty świadczy, że inicjatywa była trafiona.
12. W przeciągu kilku lat bardzo się postarzał i zmarł jako jeden z najbardziej osławionych i szanowanych ludzi.

13. Jego postawę opisano na czołowych stronach dzienników.
14. Tę nowoczesną metodę wdrażają naukowcy ze Szkoły Głównej Służby Pożarniczej.
15. W pokojach kadeci nagminnie oglądają telewizję do późnej nocy.
16. Do głównych sprawców wczesnego rozwoju miażdżycy, zalicza się także wysokie ciśnienie krwi, otyłość i palenie papierosów.
17. To zaświadczenie nie jest już aktualne.
18. Przedstawiono ocenę aktualnego etapu prac budowlanych.
19. Gama wprowadzonych asortymentów jest coraz większa.
20. Coraz więcej się w tym temacie dzieje.
21. Będziemy się spotykać i na ten temat jeszcze nieraz rozmawiać.
22. To mi nie ułatwia tematu.
23. Musimy omówić temat egzaminów wstępnych.
24. Dzięki ingerencji straży pożarnej uratowano budynki mieszkalne naszego osiedla.
25. Ocena, jaką mu wystawiliśmy, predysponuje go w jakiś sposób do tego, żeby zdał egzamin.
26. Niszczono z premedytacją, bez zastanowienia.
27. Ton polemik stał się ostatnio jakby bardziej merytoryczny.

28. Trzeba wybrać rozwiązanie najbardziej optymalne.

29. Jego osobiste relacje z Komendantem są dobre.

30. Wypalanie traw to nierozwiązywalny dylemat.

31. Było to wystąpienie enigmatyczne, trwało tylko minutę.

32. Autor zastrzegł sobie prawo do wystawienia sztuki przez zespół akredytowany przy Ochotniczej Straży Pożarnej.

Sprawdzenie wiadomości (2)

1. W nawiązaniu do naszego pisma z ... informujemy, że zmieniły się zasady udzielania rabatu.
2. Co pan rozumie pod słowem „fajny”.
3. W pierwszym rzędzie chciałem państwa zapytać o cel spotkania.
4. Nie byłem w stanie skupić się w czasie tego wykładu.
5. Od miesiąca jestem szczęśliwym posiadaczem najnowszego wydania tej książki.
6. Komendant wychodzi naprzeciw każdej wartościowej inicjatywie.
7. Pod pojęciem komercjalizacji rozumiem oparcie całej działalności na zasadach handlowych.
8. Żadnym rozwiązaniem są ograniczenia sprzedaży czy wzrost cen alkoholu.
9. Wstępne dochodzenie wykazało, że zatrzymani – za wyjątkiem Mariusza S. – byli trzeźwi.
10. Skompromitowanego pracownika czym prędzej zdjęto z zajmowanego stanowiska.
11. Zalety wprowadzonego systemu są powszechnie znane, rzecz w tym, aby je umiejętnie wykorzystać.
12. Sytuacja z roku na rok się poprawia, tym niemniej do zrobienia pozostało jeszcze dużo.
13. Co i rusz czyniono nam afronty.
14. Co by z nim nie czyniono, nigdy się nie skarżył.
15. Jakby nie było nasi strażacy odnieśli w tych rozgrywkach olbrzymi sukces.

16. Kilka lat temu wszystko, na czele z benzyną, było tańsze.
17. Póki co trudno tam będzie dojechać przed świtem.
18. W tym temacie nie mam już nic do powiedzenia.
19. Po zakończeniu służby oddał się bez reszty rodzinie.
20. Szkoła przeprowadziła nabór nowych pracowników.
21. To był wyjątkowo rzadki wypadek chorobowy.
22. Odnieśli trzy zwycięstwa pod rząd.
23. Wykonała parę rozmów telefonicznych, by ustalić przedmiot sporu.
24. Wykładowcy dokonali konfrontacji swych punktów widzenia.
25. Huragan wyrządził ogromne straty.
26. Są w naszym mieście dzielnice cieszące się złą opinią.
27. Nie przypisywał wagi do wyglądu.
28. Zostali zatrzymani na gorącym uczynku.
29. Termin wykonania aparatury przesunął się dzięki opóźnieniu dostaw elementów.
30. Ilekroć razy znajduję się w tej stołówce, przygnębia mnie widok brudnej podłogi.
31. Umowa wniosła duże korzyści.

32. Udogodnienia będą realizowane w późniejszym terminie.
33. W tym okresie nastąpił wysoki spadek absencji chorobowej.
34. Rozwiązawszy jeden problem brał się za następny.
35. Pamiętnik wędrował od ręki do ręki.
36. Książka ta jest oparta o źródła historyczne
37. Nie ulega najmniejszych wątpliwości, że przyczyną dyskusji była decyzja władz centralnych.
38. Obywatele polscy zginęli w otoczonej nimbem tajemnicy katastrofie lotniczej.
39. Zarejestrowano pięć wstrząsów sejsmicznych o słabej sile.
40. W miesiącu maju otrzymał premię za pierwszy kwartał.
41. Kwatermistrz podjął starania o przejęcie tego obiektu.
42. Wskaźnik obliczono w cenach zeszłorocznych, które były tańsze.
43. Obaj kadeci stwierdzili, że ciągle boją się o swoją wydolność fizyczną.
44. Gama wprowadzonych asortymentów jest coraz większa.
45. Aktualnie temperatura w Krakowie wynosi 15° C.

Literatura źródłowa:

1. Kajetanowicz Helena „ Licz się ze słowami. Ćwiczenia leksykalne i frazeologiczne”
Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe – Gdańsk 1998
2. Kopaliński Władysław „Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych”
Muza SA – Warszawa 2003
3. Kulesza Barbara „ Najnowsze anglicyzmy w języku prasy młodzieżowej”
4. Markowski Andrzej „Jak dobrze mówić i pisać po polsku”
Przegląd Readers Digest – Warszawa 2000
5. Markowski Andrzej „Wielki słownik poprawnej polszczyzny”
PWN – Warszawa 2012
6. Puchalska Iwona „Praktyczny słownik frazeologiczny”
Wydawnictwo Zielona Sowa – Kraków 2004
7. Skorupka Stanisław „Słownik frazeologiczny języka polskiego”
Wiedza Powszechna – Warszawa 2002
8. Szymczak Mieczysław „Słownik języka polskiego”- 3 t.
PWN – Warszawa 1982

Materiały źródłowe

1. Dokumentacja pokontrolna lata 2013-2014, w tym:
kontrole realizowane przez komendy wojewódzkie PSP w komendach powiatowych/miejskich/ PSP.
2. „Przegląd Pożarniczy”- miesięcznik Państwowej Straży Pożarnej (Rocznik 2013 i 2014)
Wydawca: Komendant Główny PSP.
3. Materiały z I Kongresu Języka Urzędowego
Warszawa 2012